

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКОВИЙ ВІСНИК
МІЖНАРОДНОГО
ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія:
ФІЛОЛОГІЯ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 69

Том 2

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

*Палій К. В.,**кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри германської філології та перекладу
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**Лунай О. Ю.,**студентка 2 курсу ступеня вищої освіти «Магістр»
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ПЕРЕКЛАД СЛЕНГУ В АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ КОНТЕНТІ: ВИКЛИКИ ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ В МЕДІАПРОДУКЦІЇ

Анотація. У статті досліджується переклад сленгу в аудіовізуальному контенті як одне з найбільш складних завдань сучасного перекладознавства. Особливу увагу приділено важливості збереження стилістичної автентичності, емоційного забарвлення та культурного контексту, які є визначальними для забезпечення адекватного сприйняття аудиторією. У контексті глобалізації медіапродукція все частіше стає доступною багатонаціональним глядачам, що обумовлює потребу у високоякісному перекладі сленгової лексики, яка часто виконує функцію створення невимушеної атмосфери, підкреслює емоційність діалогів і відображає культурні реалії.

У статті проаналізовано ключові виклики, що виникають під час перекладу сленгу, такі як технічні обмеження субтитрування, зокрема стислий обсяг тексту та обмежений час для відображення інформації на екрані. Обговорюється складність передачі лексики, яка включає культурно специфічні елементи, гру слів, ідіоми та жаргонізми, що вимагають від перекладача не лише мовної, але й культурологічної компетентності. Наведено приклади з фільму «Армагеддон», які демонструють різні підходи до передачі неформальної лексики та способи адаптації сленгу, щоб забезпечити зрозумілість для глядачів і зберегти автентичність тексту.

Стаття розкриває значення професійного сленгу у створенні мовного портрету персонажів, підкресленні специфіки їхньої соціальної ідентичності та передачі професійного середовища. Аналізуючи окремі елементи перекладу, автори демонструють необхідність збереження функціональної еквівалентності, яка дозволяє забезпечити відповідність перекладу стилістичним, емоційним і культурним аспектам оригіналу. Розглянуто також вплив різних методів перекладу, таких як калькування, адаптація та запозичення, на загальне сприйняття аудіовізуального продукту.

Крім того, автори розглядають специфіку дублювання, яке потребує синхронізації мовлення з рухами губ акторів та врахування інтонацій, ритму і тривалості висловлювань. Особливий акцент зроблено на викликах у дубляжі, що включають збереження культурних реалій, передачу гумору, емоцій та інших значущих характеристик сленгу. Порівнюючи дублювання із субтитруванням, автори зазначають, що дублювання сприяє глибшому зануренню в сюжет і дозволяє зберегти автентичність комунікативного стилю.

У статті розроблено рекомендації для оптимізації перекладу сленгової лексики, спрямовані на забезпечення більш точного відображення культурно-специфічних еле-

ментів та передачу стилістичних нюансів мови оригіналу. Зроблено висновок, що переклад сленгу є важливим елементом міжкультурної комунікації, який сприяє адаптації аудіовізуального контенту до різноманітних мовних аудиторій, зберігаючи при цьому емоційне та культурне багатство тексту.

Ключові слова: аудіовізуальний переклад, субтитрування, дублювання, професійний сленг, стилістична автентичність, культурний контекст, функціональна еквівалентність, міжкультурна комунікація, адаптація медіапродукції.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. У глобалізованому світі медіапродукція споживається різними аудиторіями, і правильний переклад сленгу забезпечує автентичне сприйняття контенту, збереження емоційного забарвлення та культурного контексту. Складності перекладу, пов'язані з різними техніками, такими як субтитрування чи дублювання, потребують пошуку нових перекладацьких підходів, що є актуальними у сучасній перекладацькій теорії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У XXI столітті питання перекладу сленгу у контексті медійного перекладу є досить актуальними. Переклад медіаконтенту був досліджений низкою вчених як зарубіжних, так і вітчизняних. Д. Деллабастіта, П. Райх, Р. Баньйоз, Ф. Шом, П. Каттріс, К. Кребз та інші окреслили можливі проблеми, з якими стикається перекладач під час здійснення перекладу аудіовізуального контенту, зокрема субтитрування та дублювання. Серед основних труднощів виділяються проблеми синхронізації тексту із зображенням, збереження стилістичної автентичності та передача культурно-специфічних елементів, таких як сленг та жаргон. Зарубіжні дослідники наголошують на важливості збереження балансу між передачею змісту та технічними обмеженнями медіаформату. Вітчизняні науковці та дослідники, такі як В. О. Пушина, Т. Г. Лукьянова, Г. М. Кузенко, А. П. Мельник, К. В. Дубовий, В. В. Конкульовський, Т. Т. Каліщак, С. В. Радецька та інші, продовжують розкривати особливості перекладацьких жанрів субтитрування та дублювання, аналізуючи їх переваги та недоліки у контексті української перекладацької школи.

Мета наукового дослідження полягає у вивченні особливостей перекладу загальних та вузькоспеціальних сленгових

виразів в аудіовізуальному контенті, а також аналіз доцільності їх використання для збереження автентичності оригінальних діалогів, стилю та культурних особливостей на основі фільму-катастрофи «Армагеддон». Дослідження спрямоване на виявлення основних труднощів, з якими стикаються перекладачі під час роботи з неформальною лексикою у медіапродукції та розробку рекомендацій для оптимізації процесу перекладу з метою забезпечення адекватного сприйняття перекладеного контенту цільовою аудиторією.

Виклад основного матеріалу. Кінець XXI століття ознаменувався складністю та різноманітністю лінгвістичних досліджень, зокрема вивченням категорії «сленг», яка залишається дискусійною темою в сучасному мовознавстві, літературознавстві та перекладознавстві. Сленг, як явище мовної системи, характеризується своєю динамічністю та унікальністю, що робить його важливим об'єктом вивчення. Дослідники, такі як М. Адамс, Дж. Колман, І. Гальперін, Е. Маттієлло, Г. Менкен, Е. Партридж та інші, запропонували різні концепції сленгу, жаргону, просторічної лексики та соціальних діалектів, акцентуючи увагу на їхніх ролях у сучасній комунікації. Вони підкреслили, що ці мовні одиниці не лише збагачують мову новими виразами, але й слугують засобом самоідентифікації окремих соціальних груп.

Сленг відображає динаміку мовних процесів, оскільки він реагує на культурні та соціальні зміни, збагачуючи мову новими виразами, які швидко адаптуються та асимілюються в різних мовних спільнотах. Він сприяє розвитку мови, дозволяючи створювати лексичні новотвори та підкреслювати ідентичність і належність до певних груп [1]. У свою чергу, класифікація сленгу розкриває різноманітні функції, які ці мовні одиниці виконують у межах молодіжних субкультур, професійних груп і загального мовного простору.

Лексична категорія «сленг» є важливим елементом сучасної мови, що відображає не лише лексичну інноваційність, але й культурні, соціальні та професійні зміни, які відбуваються у суспільстві. Використання сленгу дозволяє підтримувати соціальну згуртованість, покращувати комунікацію та сприяти мовній еволюції, збагачуючи національні мови новими виразами та термінами. Сленг охоплює сукупність неформальних мовних елементів, що вживаються в межах певних соціальних або професійних груп [2]. Він відрізняється від літературної мови своєю гнучкістю, варіативністю і прагненням до лаконічності. Як наслідок динамічного розвитку мови, сленг має значний вплив на збагачення лексичного складу та відображає нові суспільні тенденції, культурні явища або зміни у соціальних і технологічних процесах. Зазвичай сленг виникає як реакція на необхідність швидкої комунікації або створення почуття спільності між представниками певних соціальних груп.

Дослідження класифікації сленгу є складним завданням через велику кількість критеріїв, за якими його можна систематизувати. Відповідно до концепції, запропонованої Л. І. Мацько та О. М. Сидоренко сленгізми класифікуються за стилістичними ознаками залежно від ступеня зазубленості мови. Науковці виокремлюють нейтральні сленгізми, які не мають негативного підтексту, та зазублені, що включають нецензурну лексику. Ці категорії є характерними для спілкування у колі однодумців, колег або людей, які мають спільні погляди та інтереси [3].

Наприклад, у сучасному молодіжному середовищі активно використовуються такі сленгізми, як «крінж» (від англ. cringe),

що вказує на почуття сорому чи дискомфорту за іншу людину, «імба» (скорочення від англ. imbalance), яке позначає щось або когось, що є надто сильним і порушує баланс у грі чи іншій ситуації, або «стенити» (від англ. stan), що означає підтримку або сильне захоплення певною відомою особистістю чи твором. Крім молодіжного сленгу, спеціальні сленгізми також характерні для професійних середовищ. Так, у нафтогазовій галузі поширені терміни «Christmas tree» (буквально «різдвяна ялинка»), що позначає фонтанну арматуру, та «wildcat» (буквально «дика кішка»), що означає розвідувальну свердловину. Ці терміни були створені шляхом асоціацій і широко використовуються у професійному середовищі [4].

Класифікація сленгізмів за стилістичними ознаками та функціональним призначенням дозволяє краще розуміти їх соціальні й культурні особливості, а також функції в межах мовних спільнот. Основними доменами є нейтральні й зазублені, а також спеціальні та загальні. Нейтральні сленгізми використовуються в ситуаціях, коли потрібно створити неформальну обстановку, тоді як зазублені часто мають на меті висловлення емоцій або негативної оцінки.

Для глибшого розуміння різних типів сленгізмів важливо аналізувати їхнє походження, оцінювати мовні ситуації, в яких вони використовуються, а також визначати контексти, де їх вживання є доречним. У випадку спеціальних сленгізмів, як нафтогазовий сленг, необхідно розуміти професійні процеси та технічні аспекти, що лежать в основі їхнього використання. Важливо зазначити, що значення таких термінів часто є уніфікованими в межах професійних колективів і потребують точного розуміння конотації.

Аудіовізуальний переклад є важливим аспектом міжкультурної комунікації, що забезпечує передачу вербальних і невербальних елементів тексту іншою мовою. Однією з ключових проблем у цій сфері є адекватна передача сленгу, який відображає соціокультурні та стилістичні особливості оригіналу. Правильне розуміння та переклад сленгової лексики відіграють вирішальну роль у забезпеченні автентичності сприйняття та збереження смислового наповнення тексту в цільовій мові. Сучасні фільми є важливим інструментом для розуміння різних аспектів суспільного життя, культури та цінностей різних народів, сприяючи міжкультурному діалогу. Вони не лише відображають культурні та соціальні реалії, але й впливають на впровадження нових технологій, особливо у жанрі наукової фантастики. Аудіовізуальний переклад включає в себе два основні підходи перекладу: субтитрування та дубляж.

Субтитрування – це процес передачі вербального змісту медійного продукту шляхом накладання текстових фраз (субтитрів) на відеоряд. Такий спосіб, як форма аудіовізуального перекладу, стикається з низкою проблем, що впливають на якість та ефективність передачі змісту аудіовізуальних продуктів. В ході аналізу теоретичних та практичних матеріалів виявлено кілька ключових проблем, з якими зіштовхуються перекладачі.

Першою проблемою є обмеженість простору та часу. Субтитри, як правило, мають обмежену кількість символів і рядків, що відображаються на екрані протягом короткого проміжку часу. Це змушує перекладачів фільтрувати інформацію, часто скорочуючи або спрощуючи оригінальний текст, що може призвести до втрати важливих деталей, культурних особливостей чи емоційного наповнення.

Другою проблемою є синхронізація субтитрів з відеорядом. Субтитри повинні бути точно синхронізовані з діалогами та візуальним контекстом, щоб уникнути розриву між текстом і зображенням. Невідповідність часу появи субтитрів може призвести до когнітивного дисонансу у глядачів, коли текст не збігається з подіями на екрані.

Третьою важливою проблемою є лінгвістичні та культурні відмінності. Перекладачі часто стикаються з труднощами передачі культурно специфічних елементів, таких як жарти, ідіоми чи інші реалії. Вибір еквівалентних лексем, які будуть зрозумілими та доречними для іншої аудиторії, є складним завданням, особливо коли гумор або значення базуються на національних особливостях чи грі слів.

Четверта проблема пов'язана з впливом субтитрів на естетичне сприйняття. Текст, накладений на зображення, може перекривати важливі деталі кадру або відволікати увагу глядача від візуальної частини фільму. Вибір кольору, розміру та розташування субтитрів також суттєво впливає на загальне сприйняття продукту.

П'ята проблема стосується різноманітності глядацьких аудиторій. Субтитрування має враховувати потреби різних глядачів, зокрема глухих та слабочуючих, для яких субтитри є основним джерелом інформації про звуковий контент.

Останньою проблемою є технічні обмеження. Різні платформи та пристрої для відтворення відео мають свої технічні характеристики, які можуть впливати на якість відображення субтитрів.

Отже, субтитрування як процес перекладу й адаптації контенту для аудиторії іншої мовної культури стикається з багатьма складнощами. Вони вимагають від перекладачів не лише лінгвістичної компетентності, але й технічних навичок, знань культурних контекстів та розуміння психології сприйняття. Ефективне подолання цих проблем сприяє створенню якісного перекладу, який зберігає смислові та естетичні характеристики оригіналу.

Дублювання є одним із найбільш популярних методів адаптації аудіовізуальних продуктів, що передбачає заміну оригінального мовлення акторів на мову перекладу. Цей процес відрізняється від субтитрування, оскільки включає повну зміну мовного супроводу, що забезпечує глядачам ілюзію, ніби фільм створений рідною для них мовою [5].

Особливістю дублювання є здатність створювати повне занурення у мовний контекст, що наближає сприйняття до оригінальної версії. Проте цей метод має специфічні виклики, такі як синхронізація мовлення з рухом губ акторів, що потребує точного дотримання тривалості фраз і артикуляції [5].

Однією з технік є ліпсінк, що забезпечує збіг початку та кінця фраз, але може мати негативний вплив на якість перекладу. Ліпсінк часто застосовується в анімаційних фільмах, де деталі рухів губ менш виражені, але для драматичних фільмів потрібна повна синхронізація для досягнення емоційної автентичності.

Процес дублювання складається з кількох етапів, кожен з яких вимагає координації та професіоналізму. На першому етапі відбувається підготовка перекладу, що включає аналіз оригінального сценарію та його адаптацію до культурних реалій. На другому етапі режисер дубляжу обирає акторів, чий голоси мають передати емоційний стан персонажів. Третій етап передбачає безпосередній запис у студії, де актори дубляжу працюють над точним відтворенням ритму, інтонації та емоційного забарвлення мовлення. Наступний етап – це мон-

таж і зведення звуку, який забезпечує гармонійне поєднання дубльованого звуку з візуальним контекстом. Останнім етапом є перегляд та редагування готового матеріалу, щоб остаточний продукт відповідав вимогам якості.

Дублювання є складним процесом, що поєднує лінгвістичний аналіз, акторську майстерність, режисерське бачення та технічні аспекти звукорежисури. Успішне дублювання дозволяє зберегти смислову та емоційну адекватність оригіналу, забезпечуючи глядачам той самий досвід, що і творці задумали у початковій версії аудіовізуального твору.

У дослідженні розглянуто особливості передачі професійного сленгу в аудіовізуальному перекладі, зокрема, на прикладі фільму «Армагеддон». Професійний сленг є важливим елементом мовної характеристики персонажів та засобом створення специфічної атмосфери. У фільмі активно використовується лексика нафтогазової галузі, що забезпечує автентичність образів героїв та їхнього робочого середовища. Для дослідження нами було взято уривок кінофільму «Армагеддон» в оригіналі та його дубляж українською мовою. Було здійснено аналіз перекладу та особливостей застосування специфічної лексики у контексті кінофільму.

Текст оригіналу	Текст перекладу
1. One foot per second. Let's take this slow and do it right, folks. Twenty feet... Ten feet... Looking good on radar. Five feet.	1. Крок за кроком. Давайте повільно, але точно. Шість метрів... Три метри... На радарі все добре.
Текст оригіналу	Текст перекладу
2. All right, gentlemen, watch your heads.	2. Бережіть голови.

У наведених прикладах було проаналізовано особливості перекладу розмовного сленгу з англійської мови українською, зокрема фрази «One foot per second. Let's take this slow and do it right, folks» та «All right, gentlemen, watch your heads». У дублюванні чи субтитруванні таких виразів необхідно враховувати не лише буквальний зміст, але й функціональну роль, яку ці фрази виконують в оригіналі, а також стилістичні та культурні відмінності між мовами.

Перший приклад, що містить звернення «folks», є прикладом повсякденного неформального сленгу, який використовується в екстремальних або робочих ситуаціях для підтримки спілкування. Слово «folks» у дослівному перекладі означає «народ» або «група людей», але в англійському розмовному контексті воно часто використовується як дружнє звертання до співрозмовників («хлопці» чи «друзі»). Зважаючи на сюжет фільму перекладач має зберегти невимущену атмосферу цього звернення, що допомагає зменшити напруженість в ситуаціях, які вимагають концентрації або точних дій. Вибір українського еквівалента «хлопці» передає цю неформальність, яка відбувається між головними героями фільму, адаптуючи вираз до цільової аудиторії. З точки зору теорії перекладу, такий підхід відповідає концепції функціональної еквівалентності Ю. Ніді, що передбачає збереження комунікативної функції оригінального тексту [3].

Другий приклад аналізує фразу «All right, gentlemen, watch your heads». В англійській мові цей вираз виконує кілька функцій, зокрема привертання уваги («All right») та подальшу інструкцію чи попередження. Звернення «gentlemen» у формальному контексті має конотацію ввічливого звернення до

групи чоловіків, але в сучасній англійській воно також використовується для створення неформальної атмосфери. В українському перекладі доцільно використовувати звернення «хлопці», яке передає аналогічний рівень неформальності та дружелюбності, що є характерним для спілкування та відносин головних героїв кінофільму між собою. Також, з точки зору таймінгу, який вимагається при перекладі шляхом дубляжу, переклад «хлопці» є більш рентабельним, адже вимагає менше часу на промовляння. Такий лаконічний переклад дозволяє зберегти час та вкластися у час вимови репліки акторами в кадрі. Остання частина фрази, «watch your heads», вимагає адаптації для збереження природності української мови. Буквальний переклад («Слідкуйте за своїми головами») виглядає неприродно, тому слід використовувати варіанти на кшталт «Обережно, низька стеля» або «Дивіться, щоб не вдаритися», які відповідають стилістичним особливостям української розмовної мови. Однак, дубляж вимагає імплікації при перекладі, тому перекладами було застосовано словосполучення «Бережіть голови». Враховуючи картинку на екрані, глядачеві буде зрозумілим, що звернення йде до друзів, тому звертання може бути вилученим. Проте, вираз «бережіть голови» повністю демонструє наміри героя кінофільму під час промовляння.

Обидва приклади демонструють, як важливо враховувати стилістичні та лексичні елементи оригіналу під час перекладу, щоб забезпечити природність і легкість сприйняття тексту для цільової аудиторії. Використання функціональної еквівалентності дозволяє зберегти не лише зміст, але й комунікативну функцію, що робить переклад більш адекватним і зрозумілим для носіїв мови. Важливо враховувати таймінг при субтитруванні та дубляжі.

Отже, основними викликами у перекладі сленгу є передача точного змісту термінів та збереження стилістичної відповідності, оскільки професійний сленг часто містить культурні та емоційні конотації. Аналіз сценарію показує, що для адекватної передачі сленгу можна використовувати методи калькування, адаптації або запозичення. Кожен із цих підходів має свої переваги та недоліки залежно від контексту та мети перекладу.

Професійний сленг виконує не тільки технічну, але й культурну функцію, формуючи мовний портрет персонажів та підкреслюючи їхню соціальну ідентичність. Використання різноманітних методів перекладу дозволяє перекладачам досягти функціональної еквівалентності, забезпечуючи автентичність і стилістичну відповідність.

Література:

1. Стишов О. А. Сленг і жаргонізми в сучасній українській мові. Київ: Видавництво «Наукова думка», 2005. 195 с.
2. Мацько Л. І., Сидоренко О. М. Стилістика української мови. Київ: Вища школа, 2003. 462 с.
3. Nida E. *Toward a Science of Translating*. Leiden: E. J. Brill. 1964. 331 p.
4. Hermans T. *Translation in Systems. Descriptive and System-Oriented Approaches Explained*. Manchester: St. Jerome, 1999. 195 p.

5. Brownlie S. Distinguishing Some Approaches to Translation Research. The Issue of Interpretive Constraints. *The Translator*. 2003. Vol. 9(1). P. 39–64.

Palii K., Lupai O. Slang translation in audiovisual Content: challenges and the feasibility of usage in media production

Summary. The article explores the translation of slang in audiovisual content as one of the most complex tasks in contemporary translation studies. Special attention is given to the importance of preserving stylistic authenticity, emotional coloring, and cultural context, which are crucial for ensuring accurate audience perception. In the context of globalization, media content is increasingly consumed by multinational audiences, necessitating high-quality translation of slang expressions. These expressions often create a relaxed atmosphere, emphasize the emotional tone of dialogues, and reflect cultural realities.

The study examines key challenges in translating slang, such as the technical limitations of subtitling, including restricted text length and display time. It discusses the difficulties of conveying culturally specific elements, wordplay, idioms, and jargon, which require translators to have both linguistic and cultural expertise. Examples from the film *Armageddon* illustrate different approaches to translating informal language and adapting slang to ensure audience comprehension while preserving the text's authenticity.

The article emphasizes the role of professional slang in shaping characters' linguistic profiles, highlighting their social identities and conveying the nuances of their professional environments. Through analyzing specific translation elements, the authors demonstrate the importance of maintaining functional equivalence, ensuring that the translation aligns with the stylistic, emotional, and cultural aspects of the original. The impact of different translation methods, such as calquing, adaptation, and borrowing, on the overall perception of audiovisual content is also discussed.

Furthermore, the article addresses the specifics of dubbing, which involves synchronizing speech with actors' lip movements and considering intonation, rhythm, and duration. Particular attention is given to challenges in dubbing, such as preserving cultural references, humor, emotions, and other significant features of slang. The comparison of dubbing and subtitling reveals that dubbing enables deeper immersion into the plot and helps retain the communicative style's authenticity.

The article proposes recommendations for optimizing the translation of slang vocabulary, aimed at ensuring accurate representation of culturally specific elements and preserving the stylistic nuances of the source text. It concludes that slang translation is a vital element of intercultural communication, facilitating the adaptation of audiovisual content for diverse linguistic audiences while retaining the text's emotional and cultural depth.

Key words: audiovisual translation, subtitling, dubbing, professional slang, stylistic authenticity, cultural context, functional equivalence, intercultural communication, media adaptation.